

Vodní právo 3

Principy využívání vod, právní úprava nakládání s vodami

Zdeněk Horáček
FPR ZČU, 2022/23

Vodní právo 3

Pojem nakládání s vodami (§ 2 odst. 9 vodního zákona)

Nakládáním s povrchovými nebo podzemními vodami je

- Jejich vzdouvání pomocí vodních děl,
- Využívání jejich energetického potenciálu,
- Jejich využívání k plavbě nebo k plavení dřeva,
- K chovu ryb nebo vodní drůbeže,
- Jejich odběr,
- Vypouštění odpadních vod do nich a
- Další způsoby, **jimiž lze využívat jejich vlastnosti nebo ovlivňovat jejich množství, průtok, výskyt nebo jakost**
- Veřejné užívání vod (obecné – bez povolení a zvláštní – na základě povolení k nakládání s vodami)

Vodní právo 3

Základní povinnosti při nakládání s vodami (§ 5 VZ)

- Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, je povinen dbát
 - O jejich ochranu a
 - Zabezpečovat jejich hospodárné a účelné užívání podle podmínek vodního zákona a dále
 - Dbát o to, aby nedocházelo k znehodnocování jejich energetického potenciálu a porušování jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy.
- Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami k výrobním účelům, je povinen provádět ve výrobě účinné úpravy vedoucí k hospodárnému využívání vodních zdrojů a zohledňující nejlepší dostupné technologie
- Při provádění staveb nebo jejich změn nebo změn jejich užívání je stavebník povinen podle charakteru a účelu užívání těchto staveb je zabezpečit zásobováním vodou a odváděním odpadních vod kanalizací k tomu určenou
NS 33 Cdo 670/2012: Na posouzení jakosti vody se sice vztahují parametry stanovené vyhláškou č. 252/2004 Sb., avšak je věcí vlastníka, respektive uživatele rodinného domu, jakou vodu pro vlastní potřebu používá. V tomto směru není nijak omezen.

Vodní právo 3

Obecné nakládání s povrchovými vodami (§ 6 VZ)

- **Obecné užívání vod pro vlastní potřebu, bezplatně:**

Každý může na vlastní nebezpečí bez povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu odebírat povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat pro vlastní potřebu, není-li k tomu třeba zvláštního technického zařízení

- Povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu rovněž není třeba k zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích a stavbách nebo ke změně přirozeného odtoku vod za účelem jejich ochrany před škodlivými účinky těchto vod [povrchovými vodami jsou rovněž srážkové vody (§ 5 odst. 3 VZ)]
- Zákaz ohrožovat jakost nebo zdravotní nezávadnost vod [...] a porušovat práva a právem chráněné zájmy jiných
 - Vodoprávní úřad může (z důvodu veřejného zájmu) obecné nakládání s povrchovými vodami bez náhrady upravit, omezit, popřípadě zakázat
- **NS 22 Cdo 1696/2016:** Obecné nakládání s vodami [...] nepovoluje každému bez omezení zasahovat do přirozeného koryta vodního toku

Vodní právo 3

Užívání povrchových vod k plavbě (§ 7 vodního zákona)

- **Obecné užívání, bezplatně:**

K užívání povrchových vod k plavbě a k odběru vody potřebné k provozu plavidel není třeba povolení vodoprávního úřadu

- Provozovatelé plavidel jsou povinni vybavit je potřebným zařízením k akumulaci odpadních vod a řádně je provozovat, pokud při jejich užívání nebo provozu mohou odpadní vody vznikat, a jsou povinni zabránit únikům odpadních vod a závadných látek z plavidel do vod povrchových
- Provozovatelé přístavů, speciálních servisních zařízení a speciálních lodí určených k dopravě pohonných hmot a odpadů z plavidel jsou povinni zabezpečovat zásobování plavidel pohonnými a provozními hmotami a odstraňování odpadních vod nebo závadných látek z plavidel v přístavech nebo pomocí speciálních servisních zařízení nebo obslužných lodí tak, aby při tom nedocházelo ke znečišťování povrchových nebo podzemních vod
- Další podmínky plavby v § 7 vodního zákona a v zákoně č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů

Vodní právo 3

Zvláštní nakládání s vodami (§ 8 vodního zákona)

- **Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami je třeba**

a) jde-li o povrchové vody a nejde-li při tom o obecné nakládání s nimi

1. k jejich odběru, 2. k jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci, 3. k využívání jejich energetického potenciálu, 4. k užívání těchto vod pro chov ryb nebo vodní drůbeže, popřípadě jiných vodních živočichů, za účelem podnikání, 5. k jinému nakládání s nimi,

b) jde-li o podzemní vody *1. k jejich odběru, 2. k jejich akumulaci, 3. k jejich čerpání za účelem snižování jejich hladiny, 4. k umělému obohacování podzemních zdrojů vod povrchovou vodou, 5. k jinému nakládání s nimi,*

c) k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních,

d) k čerpání povrchových nebo podzemních vod a jejich následnému vypouštění do těchto vod za účelem získání tepelné energie,

e) k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění, pokud nejde o činnost prováděnou na základě povolení podle zákona o hornické činnosti

f) k užívání důlní vody jako náhradního zdroje podle zvláštního zákona.

Vodní právo 3

Zvláštní nakládání s vodami (§ 8 vodního zákona)

- **Povolení k nakládání s vodami není třeba**

- a) k čerpacím pokusům při provádění hydrogeologického průzkumu nebo při průzkumu vydatnosti zdrojů podzemních vod, pokud mají trvat méně než 14 dnů a odběr vody v této době nepřekročí 1 l/s,
- b) k odběrům povrchových a podzemních vod pro zjišťování a hodnocení stavu těchto vod (§ 21),
- c) k jednorázovému odběru povrchových nebo podzemních vod v případech záchranných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách,
- d) k nakládání s povrchovými vodami při cvičení a zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, Policie České republiky, obecní policie nebo ozbrojených sil České republiky; toto nakládání musí být při cvičení předem projednáno s vodoprávním úřadem,
- e) k využívání energetického potenciálu podzemních vod v případě, že nedochází k odběru nebo čerpání podzemní vody,
- f) k užívání důlních vod organizací při hornické činnosti pro její vlastní potřebu nebo k vypouštění důlních vod organizací,
- g) k vypuštění odpadních vod z odlehčovacích komor do vod povrchových.

Vodní právo 3

Zvláštní nakládání s vodami (§ 8 vodního zákona)

- Povolení k nakládání s vodami se vydává fyzickým nebo právnickým osobám k jejich žádosti
 - **Oprávněný** = fyzická nebo právnická osoba, která má platné povolení k nakládání s vodami nebo podle předchozích předpisů je oprávněna nakládat s vodami v rozsahu a k účelu po dobu uvedenou v platném povolení
 - V pochybnostech o tom, zda se jedná o nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami a o jaký druh nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami se jedná, rozhoduje krajský vodoprávní úřad [§107 odst.1 písm.p) VZ]
-
- Nově vydávané povolení k nakládání s vodami by nemělo negativně ovlivňovat již vydané povolení k nakládání s vodami

Vodní právo 3

Náležitosti povolení k nakládání s vodami (§ 9 a 10 VZ)

- Princip dvojí prevence [§ 9 odst. 5 a § 15 odst. 1 vodního zákona]
 - Povolení k nakládání s vodami, které lze vykonávat pouze užíváním vodního díla, je možné vydat jen současně se SP k takovému VD ve společném řízení, pokud se nejedná o vodní dílo již existující nebo povolené [...]
 - V případě vydávání povolení k nakládání s vodami současně s povolením k provedení vodního díla se výroky těchto povolení vzájemně podmiňují
- Povolení je časově omezené [§ 9 odst. 1 vodního zákona]
 - Povolení k nakládání s vodami pro využívání energ. potenciálu min. na 30 let
 - VPÚ platnost povolení prodlouží o dobu stanovenou ve stávajícím povolení, nebyl-li oprávněnému pravomocně uložen správní trest za opakované porušování povinností stanovených VZ nebo podle něho
 - Povolení k nakládání s vodami pro jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci – na dobu užívání vodního díla [§ 9 odst. 6 a 7 vodního zákona]
 - Povolení k vypouštění odpadních vod 4 a 10 let [§ 9 odst. 2 vodního zákona]
- (?) Povinnost měřit množství vody, se kterou nakládá, a předávat výsledky tohoto měření příslušnému správci [§ 10 odst. 1 vodního zákona] (ČHMÚ)
- MZP § 36 VZ a MHPV § 37 VZ

Vodní právo 3

Převod a přechod PNV (§ 11 VZ)

- Práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele, pokud tyto pozemky a nebo stavby budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení [jinak zánik § 13 písm. c) VZ]
 - To platí i pro jejich uživatele po dobu užívání těchto pozemků nebo staveb
- **Věcný charakter povolení k nakládání s vodami** (viz § 73 odst. 2 SŘ)

NSS 6 As 208/2019-66:

NSS se přiklání k závěru krajského soudu, že povolení k nakládání s vodami – využívání jejich energetického potenciálu ze dne 26. 2. 2007 je povolením, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům nebo stavbám ve smyslu § 11 odst. 1 vodního zákona. [...] Výše uvedené závěry platí bez ohledu na skutečnost, zda bylo povolení k nakládání s vodami na vodním díle vydáno na žádost jeho vlastníka či jiné osoby.

Nabyvatelé těchto pozemků a nebo staveb, případně jejich uživatelé, jsou povinni oznámit vodoprávnímu úřadu, že došlo k převodu nebo přechodu pozemku nebo stavby, s nimiž je povolení k nakládání s vodami spojeno, a to do 2 měsíců ode dne jejich převodu nebo přechodu, případně vzniku práv k jejich užívání (pouze informační povinnost bez následku ztráty PNV)

Vodní právo 3

Zvláštní práva a povinnosti při nakládání s vodami (§ 11 VZ)

- Povolení k nakládání s vodami nezakládá práva k cizím pozemkům a stavbám
 - **Dualismus práva (§ 1 odst. 2 OZ), nutný rovněž soukromoprávní titul**
- **MS v Praze 11 A 53/2011 – 62:** Samotné povolení k nakládání s vodami má pouze a právě tento veřejnoprávní rozměr. Vydání povolení v souladu se zákonem o vodách nijak nesouvisí s právy jiných osob soukromoprávní povahy, zejména je nezakládá, nemění ani neruší.
- Nevzniká vodoprávnímu úřadu, správci vodního toku nebo vlastníku vodního díla právní povinnost náhrady oprávněným za nemožnost nakládat s vodami v maximálním povoleném množství a s určitými vlastnostmi
- Nestanoví-li vodoprávní úřad jinak, může oprávněný umožnit výkon svého povolení k nakládání s vodami i jinému
- Je-li povolené nakládání s vodami nezbytně třeba ve veřejném zájmu a oprávněný své povolení nevyužívá zcela nebo zčásti, může mu vodoprávní úřad uložit povinnost umožnit využití jeho vodního díla nebo zařízení k povolenému nakládání s vodami jinou, vodoprávním úřadem určenou fyzickou nebo právnickou osobou, na dobu nezbytně nutnou nebo do doby rozhodnutí o jeho vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva, a to za přiměřenou náhradu

Vodní právo 3

Změna a zrušení povolení k nakládání s vodami (§ 12 VZ)

- Povolení k nakládání s vodami je veřejnoprávním oprávněním, nicméně charakterem se blíží věcným právním, proto vodní zákon připouští zásahy pouze omezeně
- Vodoprávní úřad může z moci úřední povolení k nakládání s vodami změnit nebo zrušit ... (taxativně vymezené důvody § 12 odst. 1 VZ)
 - Vodoprávní úřad může povolení k nakládání s vodami změnit nebo zrušit na **žádost oprávněného**
- Vodoprávní úřad povolení k nakládání s vodami změní nebo zruší, a to i v řízení podle odstavce 1 nebo 2, je-li to nezbytné ...
- **Prodloužení doby trvání PNV:** Požádá-li oprávněný o změnu doby platnosti povolení k nakládání s vodami, povolení **nezanikne, dokud o žádosti není pravomocně rozhodnuto; žádost je nutné podat před uplynutím doby platnosti povolení k nakládání s vodami** [§ 12 odst. 4 VZ, jinak zánik dle § 13 písm. a) VZ]
- **NSS 2 As 27/2008 – 57:** Řízení o prodloužení povolení nakládat s vodami ve smyslu § 9 odst. 4 a 5 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, je řízením zahajovaným toliko na žádost. Tato žádost je podáním, jehož změna nebo zpětvzetí je možná jen za podmínek § 41 odst. 8 správního řádu.

KS v Praze 51 A 48/2020-79:

- I. Nakládání s povrchovými vodami spočívající ve využívání jejich energetického potenciálu vodního toku [...] může vodoprávní úřad povolit, **pokud podmínky nově udělovaného nakládání s vodami nepovedou k omezení práv jiných subjektů, jimž byla na témže úseku vodního toku udělena povolení k nakládání s vodami dříve**, neboť tyto subjekty mají legitimní očekávání v ochranu práv nabytých v dobré víře (§ 2 odst. 3 správního řádu).
- II. **Možnost částečného omezení práv plynoucích jiným subjektům z dříve vydaných povolení k nakládání s vodami připadá v úvahu tehdy, ukáže-li se toto omezení proporcionální vzhledem k veřejnému zájmu**, např. na využití volné kapacity obnovitelných zdrojů [...].
- V takovém případě vodoprávní úřad poměřuje, zda omezení práv z dříve vydaných povolení k nakládání s vodami v důsledku nově navrhovaného nakládání s vodami je dostatečně vyváženo rozšířením využití energetického potenciálu vodního toku – včetně zohlednění jeho ekologických dopadů – **ve srovnání s dříve povolenými záměry, a zda téhož cíle veřejného zájmu nelze dosáhnout šetrnějším způsobem.**

Děkuji za pozornost